

Odlišné stanovisko sudcu Rastislava Kaššáka k nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. PL. ÚS 8/2026-56 z 24. júna 2026

V súlade s § 67 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov pripájam k nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. PL. ÚS 8/2026-56 z 24. júna 2026 odlišné stanovisko, ktoré sa týka jeho výroku a odôvodnenia.

Plénum Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) predmetným nálezom vo veci návrhu verejného ochrancu práv v konaní podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky (ďalej aj „ústava“) o súlade § 11 ods. 2 druhej vety zákona Slovenskej národnej rady č. 377/1990 Zb. o hlavnom meste Slovenskej republiky Bratislave v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon o hlavnom meste SR Bratislave“) s Ústavou Slovenskej republiky a Medzinárodným paktom o občianskych a politických právach rozhodol, že:

1. Ustanovenie § 11 ods. 2 druhá veta zákona Slovenskej národnej rady č. 377/1990 Zb. o hlavnom meste Slovenskej republiky Bratislave v znení neskorších predpisov nie je v súlade s čl. 13 ods. 4 ústavy, čl. 30 ods. 1, 3 a 4 ústavy, s čl. 69 ods. 2 ústavy a s čl. 25 písm. a) a b) Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach.
2. Vo zvyšnej časti návrhu verejného ochrancu práv nevyhovuje.

V úvodnej časti svojho odlišného stanoviska považujem za potrebné zdôrazniť, že návrh verejného ochrancu práv v tejto veci bol doručený ústavnému súdu 29. januára 2026, čiže necelých deväť mesiacov pred komunálnymi voľbami. Ústavný súd uznesením č. k. PL. ÚS 8/2026-20 z 25. marca 2026 prijal návrh verejného ochrancu práv na ďalšie konanie v celom rozsahu. Návrhu na pozastavenie účinnosti napadnutého ustanovenia nevyhovел. Ústavný súd sa tak dostal do mimoriadne náročnej situácie, keď približne päť mesiacov pred voľbami do orgánov samosprávy musel rozhodovať o mimoriadne citlivom a náročnom podaní, a to nielen z právno-teoretického hľadiska, ale najmä z pohľadu aplikačnej praxe. Ústavný súd si bol od začiatku vedomý perspektívnej komplikovanosti

a vzniknutej „časovej tiesne“ v súvislosti s nadchádzajúcimi komunálnymi voľbami. Napriek tomu nevyhodnotil existenciu relevantného dôvodu na pozastavenie účinnosti napadnutého ustanovenia v marci 2026. Pre úplnosť je potrebné uviesť, že v minulosti rozhodoval ústavný súd obsahovo podobný návrh od generálneho prokurátora vo veci sp. zn. PL. ÚS 6/05, ktorý bol v konaní o súlade právnych predpisov zamietnutý pre nedosiahnutie väčšiny potrebnej na rozhodnutie vo veci samej.

Základným postulátom pre neústavnosť podania verejného ochrancu práv bolo tvrdenie, že napadnuté ustanovenie zákona o hlavnom meste SR Bratislave vyzdvihuje povinné zastúpenie mestských častí, resp. ich obyvateľov na úkor pomeru obyvateľov mestskej časti na celkovom počte obyvateľov hlavného mesta. Pri pevne stanovenom počte poslancov mestského zastupiteľstva Bratislavy vo výške 45 vyjadruje výhradu voči zákonnej požiadavke, aby každá mestská časť hlavného mesta Bratislavy musela mať aspoň jedného poslanca v mestskom zastupiteľstve, a to bez ohľadu na počet obyvateľov mestskej časti. To podľa verejného ochrancu práv spôsobuje narušenie rovnosti aktívneho, ako aj pasívneho volebného práva, a to len s mimoriadne obmedzenou možnosťou mestského zastupiteľstva samostatne korigovať uvedenú nerovnosť.

V rámci formulovania meritórneho stanoviska v predmetnej veci musel ústavný súd zaujať postoj najmä v otázkach vo vzťahu k materiálnemu narušeniu rovnosti volebného práva a k legitímnemu záujmu mestských častí na zastúpení v mestskom zastupiteľstve. So všetkými naznačenými problémami sa ústavný súd musel vysporiadať v už tak obmedzenom časovom rámci s prihliadnutím navyše na skutočnosť, že 18. júna 2026 zasadalo Mestské zastupiteľstvo hlavného mesta SR Bratislavy (2022 – 2026), ktoré v rámci 71. bodu programu tohto zasadnutia prijalo uznesenie č. 1313/2026 vo veci „Návrh na určenie volebných obvodov do Mestského zastupiteľstva hlavného mesta SR Bratislavy za jednotlivé mestské časti hlavného mesta SR Bratislavy na nasledovné volebné obdobie a na určenie výkonu funkcie primátora hlavného mesta SR Bratislavy na nasledovné volebné obdobie“ (<https://zastupitelstvo.bratislava.sk/mestske-zastupitelstvo-hlavneho-mesta-sr-bratislavy-2022-2026-zasadnutie-18062026/bod-71/#uznesenie-352576>).

V rámci môjho odlišného stanoviska mám záujem predovšetkým zvýrazniť a rozvinúť jeden ústavným súdom zamietnutý argument, ktorý mohol v konečnom dôsledku viesť k odlišnému výroku ústavného súdu. Rovnako je mojím cieľom poukázať na to,

že do úvahy prichádzali aj iné odlišné prístupy k uchopeniu problémov nastolených v návrhu verejného ochrancu práv, čo by opäť mohlo viesť a potvrdiť prijatie odlišného meritórneho rozhodnutia.

V prvom rade je potrebné upozorniť na vyššie popísaný časový sled udalostí od podania návrhu až po prijatie nálezu ústavného súdu 24. júna 2026, ktorý napriek opakovanému akcentu ústavného súdu zrejme, práve naopak, vôbec nesvedčí v prospech jeho deklarovaného akcentu na princíp právnej istoty vyjadrený v postuláte demokratického a právneho štátu. Integrálnou súčasťou princípu právnej istoty je aj dôvera občanov v právny poriadok. Právna istota a predovšetkým právna istota *ex ante* vychádza z predvídateľnosti rozhodnutí orgánov verejnej moci, pričom pre občanov, iné fyzické osoby a právnické osoby predstavuje princíp právnej istoty predovšetkým ich orientačnú istotu, od ktorej sa odvíja ich dôvera v právny poriadok (PL. ÚS 29/05). Súčasťou princípu právnej istoty je aj ochrana legitímnych očakávaní. Štát môže vertikálnym mocenským zásahom, a to aj vo forme náhlej, neočakávanej zmeny pravidiel, na ktoré sa adresáti právnych noriem spoliehali, porušiť princíp právneho štátu (PL. ÚS 12/05). Zmena spôsobu vytvárania volebných obvodov do Mestského zastupiteľstva hlavného mesta SR Bratislavy za jednotlivé mestské časti hlavného mesta SR Bratislavy na nasledujúce volebné obdobie prijatá ústavným súdom deň po tom, ako 23. júna 2026 predseda Národnej rady Slovenskej republiky Richard Raši vyhlásil voľby do orgánov samosprávy obcí a voľby do orgánov samosprávnych krajov na 24. október 2026, môže byť považovaná za náhlu a neočakávanú zmenu pravidiel hry, čo výrazne oslabuje dôveru občanov v právny poriadok. Zároveň je potrebné zdôrazniť, že možnosť napadnúť rovnosť volebného práva pri voľbách do mestského zastupiteľstva hlavného mesta SR Bratislavy bola verejnému ochrancovi práv dostupná dlhodobo, nemuselo sa tak stať v relatívne krátkom čase pred komunálnymi voľbami. Aj preto mal ústavný súd osobitne dôkladne zvážiť, či takáto požiadavka na zmenu volebných obvodov, ktorá prišla krátko pred komunálnymi voľbami, nebude namiesto objektívneho zohľadnenia rešpektovania princípov volebného práva viesť k niekoho „politickej výhode“. Európska komisia pre demokraciu prostredníctvom práva (Benátska komisia) odporúča, aby sa predišlo zbytočným podozreniam na tzv. *gerrymandering*, aby sa delimitácia obvodov uskutočňovala transparentne, konzistentne, na základe zákonom určených kritérií, a spravidla nie tesne pred voľbami. Zdôrazňuje, že hranice volebných obvodov patria medzi základné prvky volebného práva, ktoré by nemali byť menené menej ako jeden rok

pred voľbami, resp. by mali byť upravené na ústavnej alebo vyššej než zákonnej úrovni. Zároveň vyžaduje, aby tvorba volebných obvodov rešpektovala princípy transparentnosti, nestrannosti a ochrany pred politickou manipuláciou; za vhodné považuje najmä existenciu jasných zákonných kritérií, ako sú kontinuita územia obvodu a rešpektovanie administratívnych hraníc. Účelom jednoročného princípu je ochrana právnej istoty ako jedného z kľúčových prvkov princípu právneho štátu. V oblasti volebného práva právna istota znamená, že dôvera vo vedenie demokratických volieb v súlade s medzinárodnými štandardmi nesmie byť oslabená oneskorenými zmenami primárnej alebo sekundárnej právnej úpravy, a to ani v prípade, ak takéto zmeny pochádzajú od volebných orgánov [Revidovaná interpretačná deklarácia o stabilite volebného práva, CDL-AD(2024)027]. Dôvodenie ústavného súdu, že v odbornej spisbe sa dlhodobo spochybňuje materiálna rovnosť volebného práva na komunálnej úrovni (uvádzajú sa diela napr. z rokov 2019, 2022), svedčí skôr v prospech skutočnosti, že tento problém bolo na mieste riešiť v čase viac ako rok pred komunálnymi voľbami, aby sa tak zamedzilo akýmkoľvek pochybnostiam.

Rovnako dôležité je v mojom odlišnom stanovisku upriamiť pozornosť na spôsob, ako ústavný súd argumentoval a pristupoval k legitímnemu záujmu mestských častí Bratislavy na zastúpenie v mestskom zastupiteľstve minimálne jedným poslancom za každú zo 17 mestských častí. Východiskovým argumentačným ustanovením je čl. 69 ods. 2 ústavy, ktorý zdôrazňuje voľbu poslancov obecného zastupiteľstva pri rešpektovaní princípov volebného práva. V rámci formulovania základných východísk svojho rozhodnutia v tejto oblasti ústavný súd vybral zo svojej rozhodovacej činnosti príklady, keď sa vyjadril k rovnosti volebného práva v kontexte prípadu tvorby volebných obvodov v meste Rožňava (PL. ÚS 34/99) a obdobne pri meste Martin, konkrétne pri nevytvorení volebného obvodu pre mestskú časť Tomčany (IV. ÚS 96/07). Ústavný súd opakovane akcentuje len rovnosť volebného práva ako ústavného princípu chráneného priamo ústavou, ktorý keďže je vyjadrený priamo v texte ústavy, musí mať intenzita jeho ochrany prednosť pred ochranou akéhokoľvek iného verejného záujmu, ktorý nemá ústavnú relevanciu, t. j. v danom prípade záujmu obyvateľov mestskej časti mať v mestskom zastupiteľstve „svojho“ poslanca (IV. ÚS 96/07). Zrejme je tu na mieste upozorniť na doterajšiu rozhodovaciu činnosť ústavného súdu relevantnú pre túto vec.

Tvrdenie, že plnohodnotným nositeľom lokálnej územnej samosprávy a práva na samosprávu je len obec alebo mesto (PL. ÚS 4/2016), nie mestská časť, platí až na dve výnimky. Ústavný súd už v PL. ÚS 8/2020, v bode 35 výslovne uviedol, že síce bežné časti slovenských obcí nemajú právo na vlastnú samosprávu, ale iným prípadom sú výlučne mestské časti hlavného mesta Bratislavy a mesta Košice, ktorým zákonodarca priznal právo na samosprávu. Právo na územnú samosprávu má podobu kolektívneho práva prináležiaceho miestnemu spoločenstvu, ktorým je obec ako právnická osoba, a nie jej časť. Subjekt priznaného práva na územnú samosprávu v prípade obce ako základnej jednotky územnej samosprávy je špecifikovaný odkazom na ústavnú úpravu čl. 64 a 64a (porovnaj nález sp. zn. PL. ÚS 4/2016 z 10. mája 2017). Vo vzťahu k právu na územnú samosprávu je nevyhnutné uviesť, že podľa aktuálne platnej zákonnej úpravy časti slovenských obcí (miest) nemajú priznané právo na samosprávu. Zákon im nepriznáva oprávnenie vykonávať vlastnú územnú samosprávu, čo znamená, že si nevytvárajú vlastné orgány obce, resp. mesta a ani nenapĺňajú iné definičné prvky práva na samosprávu. Iným prípadom sú časti obce, ktoré majú zákonodarcom priznané právo na samosprávu, ktorými sú výlučne mestské časti hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy a mesta Košice (pozri k tomu *TRELLOVÁ, L.: Ústavnoprávne aspekty územnej samosprávy*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2018. s. 74 – 75). Možno preto dôvodiť, že poukazovať na materiálne porušenie princípu rovnosti volebného práva v súvislosti s koncipovaním volebným obvodom pri mestách ako princípu chráneného ústavou je vhodné a správne.

Odlišný rozmer však dostáva táto otázka pri tvorbe volebných obvodov hlavného mesta Bratislavy, kde majú jeho mestské časti negatívnym zákonodarcom potvrdenú existenciu práva na samosprávu. Tu proti sebe stojí ústavou chránený princíp rovnosti volebného práva a negatívnym ústavodarcom potvrdené právo na samosprávu mestských častí Bratislavy (PL. ÚS 8/2020). V Bratislave je 17 mestských častí uvedených v prílohe zákona o hlavnom meste SR Bratislave. Podľa čl. 64a ústavy sú obec a vyšší územný celok samostatné územné samosprávne a správne celky Slovenskej republiky združujúce osoby, ktoré majú na ich území trvalý pobyt. Podrobnosti ustanoví zákon. Zákon o hlavnom meste SR Bratislave v § 1a ods. 1 ustanovuje, že „*Bratislava je samostatný územný samosprávny a správny celok Slovenskej republiky; združuje osoby, ktoré majú na jej území trvalý pobyt.*“. Podobne pri mestskej časti upravuje, že je územným samosprávnym a správnym celkom Bratislavy; združuje obyvateľov, ktorí majú na jej území trvalý pobyt. Mestská časť vykonáva samosprávu Bratislavy a prenesenú pôsobnosť v rozsahu vymedzenom zákonom a štatútom Bratislavy; v tomto rozsahu má postavenie obce. Zároveň zákon

zdôrazňuje, že obyvateľ Bratislavy je podľa miesta svojho trvalého pobytu zároveň obyvateľom príslušnej mestskej časti.

Bolo by principiálnym nepochopením problematiky, ak by sa vnímalo právo na samosprávu obce ako kvalitatívne odlišné v porovnaní s právom na samosprávu mestských častí Bratislavy a Košíc. Ústavný súd mal preto veľmi dôkladne zvážiť vyvažovanie zásahu do základného práva na samosprávu mestských častí hlavného mesta Bratislavy v porovnaní s princípom rovnosti volebného práva. Dalo sa očakávať, že ústavný súd zodpovedne pristúpi k vyvažovaniu týchto dvoch konkurujúcich hodnôt v podobe ústavného práva a ústavného princípu, čo však ostalo v náleze bez povšimnutia. Ústavný súd venuje minimálnu pozornosť odbornej spisbe z relatívne nedávnej doby, ktorá reflektuje na jeho aktuálnu rozhodovaciu činnosť o práve na samosprávu obce po roku 2017, keď ho vyslovene artikuloval ako kolektívne právo miestneho spoločenstva.

Neoddeliteľnou črtou práva na samosprávu prináležiaceho obci ako subjektu právne inštitucionalizovanému do podoby právnickej osoby verejného práva je výkon jej vlastných (pôvodných) kompetencií, ktoré sa formujú decentralizáciou štátnej moci. Obec ich realizuje v záležitostiach obecného (miestneho) významu na báze relatívnej nezávislosti od štátu, a to prostredníctvom vlastných volených orgánov obce. Táto premisa platí rovnako pre mestské časti miest Bratislava a Košice. Mestské časti miest Bratislava a Košice napĺňajú okrem iných aj atribút práva na územnú samosprávu v podobe autonómnej normotvorby či atribútov ustanovených v čl. 65 ods. 1 ústavy. Platná právna regulácia umožňuje na úrovni mestskej časti hlavného mesta Bratislavy a mesta Košice uskutočňovať územnú samosprávu vo všetkých jej formách tak, ako pozná formy uskutočňovania územnej samosprávy ústavná úprava v čl. 67 ods. 1 ústavy (t. j. na zhromaždeniach obyvateľov obce, v miestnom referende mestskej časti a orgánmi mestskej časti (*TRELLOVÁ, L. – VRABKO, M.: Priame prejavy práva na samosprávu obce v kontexte verejnej správy. Praha : Leges, s.r.o. 2022. s. 120 – 125*)).

Z hľadiska Európskej charty miestnej samosprávy (ďalej len „charta“) nemožno otázku zastúpenia mestských častí v mestskom zastupiteľstve redukovať výlučne na matematické vyjadrenie rovnosti hlasov potrebných na získanie mandátu. Článok 3 ods. 1 charty definuje miestnu samosprávu ako právo a spôsobilosť miestnych orgánov spravovať podstatnú časť verejných vecí na vlastnú zodpovednosť a v záujme miestneho obyvateľstva. Článok 3 ods. 2 zároveň spája výkon tohto práva s demokraticky volenými zastupiteľskými orgánmi. V podmienkach Bratislavy je pritom potrebné prihliadať

na osobitnú povahu mestských častí, ktoré zákon nekonštruuje len ako vnútorné administratívne jednotky hlavného mesta, ale ako územné samosprávne a správne celky Bratislavy združujúce vlastné miestne spoločenstvo obyvateľov a vykonávajúce samosprávu Bratislavy v rozsahu určenom zákonom a štatútom.

Ak teda zákonodarca priznal mestským častiam Bratislavy kvalitu samosprávneho celku a ústavný súd v náleze sp. zn. PL. ÚS 8/2020 potvrdil ich odlišnosť od bežných častí mesta práve cez zákonom priznané právo na samosprávu, potom ich nemožno úplne abstrahovať od reprezentácie na úrovni celomestského rozhodovania. Mestské zastupiteľstvo hlavného mesta totiž nerozhoduje len o abstraktnom celku obyvateľov Bratislavy, ale aj o veciach, ktoré sa bezprostredne dotýkajú jednotlivých miestnych spoločenstiev organizovaných v mestských častiach. Úplné vylúčenie niektorej mestskej časti z reálnej možnosti mať zastúpenie v mestskom zastupiteľstve preto môže predstavovať oslabenie demokratickej legitimacy výkonu samosprávy hlavného mesta ako dvojúrovňovo organizovaného samosprávneho celku. To neznamena, že princíp zastúpenia každej mestskej časti musí automaticky a bez ďalšieho prevážiť nad princípom rovnosti volebného práva. Znamená to však, že ústavne konformné riešenie nemá byť založené na jednostrannom uprednostnení aritmetickej rovnosti hlasov, ale na vyvažovaní rovnosti volebného práva s právom miestnych spoločenstiev na samosprávu a s požiadavkou demokratickej legitimacy rozhodovania v hlavnom meste Bratislave. V tomto zmysle je zastúpenie mestských častí v mestskom zastupiteľstve legitímym ústavne relevantným cieľom, ktorý má byť pri tvorbe volebných obvodov zohľadnený, hoci jeho konkrétna podoba musí rešpektovať aj hranice vyplývajúce z princípu rovnosti hlasov.

Súhlasím so všeobecným právnym východiskom, v zmysle ktorého rovnosť vo voľbách predstavuje základ ich integrity. Tento princíp je nevyhnutne spojený so zastupiteľskou demokraciou a vo všeobecnosti s rovnosťou aktívneho a pasívneho volebného práva.

Z uvedeného pravidla však existujú – a to naprieč celou Európou (členské štáty Rady Európy) – odôvodnené odchýlky a výnimky, ktoré sú akceptované zo strany Benátskej komisie, ako aj zo strany Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“).

Podstatou a jedným z pilierov slobodných a rovných volieb je totiž aj zabezpečenie toho, aby zvolení kandidáti skutočne reprezentovali „svojich“ voličov. Uvedené má obzvlášť veľký význam pri voľbách do samosprávy, kde jednotlivé administratívne jednotky riešia každá svoje vlastné a špecifické problémy a sledujú svoje vlastné a osobitné záujmy.

Medzi okolnosti, ktoré je pri uvedenom potrebné pri prideľovaní mandátov zohľadniť, patrí podľa Benátskej komisie nielen (i) stupeň rovnosti hlasov, na ktorý väčšina bezvýnimočne odkazuje, ale aj (ii) miera, v ktorej môžu voliči participovať na voľbách, (iii) priamosť a bezprostrednosť vzťahu medzi voličmi a zvolenými kandidátmi, (iv) rozsah možností voľby poskytnutý iným voličom a (v) podiel voličov, ktorí skutočne dosiahnu svoje reálne zastúpenie [správa Benátskej komisie CDL-AD(2017)034 z 12. decembra 2017].

Podpora menšín vo voľbách na účel zabezpečenia ich skutočného zastúpenia nie je v rozpore s princípom rovnosti hlasov [správa Benátskej komisie CDL-AD(2005)009 z 15. marca 2005]. Benátska komisia priamo vo väčšinou citovanom Kódexe dobrej praxe vo volebných veciach výslovne upriamila pozornosť na skutočnosť, že určité opatrenia na zabezpečenie minimálnej reprezentácie menšín rezervovaním kresiel alebo poskytnutím výnimiek z bežných pravidiel distribúcie kresiel neporušujú princíp rovnosti.

Na odôvodnenie takejto výnimky je, prirodzene, potrebné poukázať na objektívne a primerané dôvody. Osobitné výnimky z pravidla o rovnosti hlasov sa síce môžu javiť ako diskriminačné, avšak ak slúžia na zabezpečenie efektívnej rovnosti voličov, môžu byť akceptované (rozsudok ESLP vo veci Sejdić a Finci proti Bosne a Hercegovine z 22. 12. 2009, sťažnosti č. 27996/06 a č. 34836/06).

Dobрым príkladom je aj priamo Európsky parlament, v ktorom má každý členský štát zaručených aspoň 6 poslancov (a tiež nie viac ako 96; čl. 14 ods. 2 Zmluvy o Európskej únii). Volič na Malte tak má vo výsledku až desaťnásobne (!) silnejší hlas než volič v Nemecku. Podobne je to aj v USA v Snemovni reprezentantov, kde počet kresiel zodpovedá veľkosti populácie štátu, avšak s výnimkou, že každý štát musí mať aspoň jedného zástupcu. A taktiež v Španielsku (minimálne dve kreslá: čl. I ods. 2 tamojšej ústavy) či v Nórsku (čl. 57 tamojšej ústavy).

Netvrdím, že tieto príklady sú jedna k jednej použiteľné a aplikovateľné aj v našej veci, len si myslím, že komplexnosť volebných systémov je potrebné pochopiť hlbšie než na pôdoryse jednoduchých matematických prepočtoch „váhy hlasu“. Určite sa nemôžem stotožniť ani s úvahami (nad rámec predmetu konania) vyjadrenými v bode 54 nálezu o „takých istých občanoch“ a bezvýnimočnej „rovnosti vo volebnom práve“. A ani s teóriami o nedôvodnosti argumentu o potrebe aspoň minimálnej reprezentácie určitých menšín či skupín v zastupiteľskom zbore, ktoré sú v zrejmom rozpore s už uvedenými príkladmi z viacerých štátov Európy.

Domnievam sa, že hranicou pri posudzovaní predmetných výnimiek je predovšetkým zabránenie tzv. *gerrymanderingu*, resp. iným úpravám v nastavení volebného systému, ktoré by vo svojom súčte zapríčinili stav, že skutočná vôľa voličov vyjadrená vo voľbách by sa nepreniesla do ich výsledku. Na tomto mieste je potrebné zdôrazniť, že v žiadnych voľbách s viacerými volebnými obvodmi nebude zaručená dokonalá (matematická) proporcionalita.

V Košiciach 24. júna 2026

Rastislav Kaššák
sudca